

Hišni ljubljenec.

Pri Brakovih so imeli žrebička. Rekli so mu Lisec, a otroci so ga nazivali Liščka. Ljubka živalca je bil ta Lišček, vsakemu se je prikupil. Bil je kostanjeve barve, po hrbtu je imel pa črno progo prav do repa, na čelu pa belo liso. Skodrana črna griva, košati rep, vitke noge, ponosna hoja, labudji vrat — sploh vse na njem je bilo lepo in prikupljivo. Otroci iz cele vasi so ga imeli radi, nad vse pa Brakov Pavle. Kdo bi ne ljubil tako brhke živalce? Včasih je priletel Lisec iz hleva na vas. Kako se je postavil, dvignil ušesa in meril s ponosnimi očmi zbrano otročad okoli sebe! Včasih je bil pa tudi nagajiv; izljubilo se mu je, pa je letel do konca vasi, po travnikih in njivah in potem po poti zopet nazaj. Kadar so drvili otroci za njim, je imel še posebno veselje, da je skakal po vasi, kot bi hotel pokazati, da ga nihče, niti najurnejši tekalec ne dohiti. Pa umen je bil ta Lišček. Kadar se mu ni poljubilo več teči, se je obrnil urno nazaj in tako je prekosil vsakega, ki se je izkušal ž njim. Sicer se je pa malo brigal za otročji krik; prav nalašč jim je nagajal. Ko je zapazil, da je zapustil daleč zadaj vse tiste, ki so hoteli tekati ž njim, je poskočil od veselja in se spustil v lahen dir. Sicer je bil pa nenavadno krotak; jedel je iz roke, in dobro se mu je zdelo, če ga je kdo pohvalil ali pogladil po gladki koži. Vselej je izkazal svojo hvaležnost s tem, da je veselo poigral s svojo kodrasto grivo in zletel parkrat gor in dol. Vsi vasi je delal veselje ta Lišček. Modri možje, ki so znali presojevati konje, so trdili, da bo to nekdanj krasen konj. Sosed Borak je vselej obstal, kadar je pršel Lišček na vas, in je jel precenjevati lepo žival. In kar je Borak pohvalil, je bilo gotovo dobro, ker on je bil konjski mešetar . . .

Brakov Pavle je imel takrat devet let, in z dedom sta se posebno dobro razumela. Največje Pavletovo veselje je bil Lišček. On je napajal kobilo Karo, in ko so dobili pri Brakovih Liščka, ni maral več za Karo, ampak samo za Liščka . . . Kakšno veselje je imel ž njim! Takoj, ko so ga izpustili spomladi iz hleva, so ga prijeli ded in ga nalahko položili Liščku na hrbet. Nikjer na svetu bi menda ne bilo prijetneje kot na Liščkovem hrbtu. Lišček seveda ni čakal, ampak je prestrašen zbežal po dvorišču, kobila Kara pa je nejevoljno zarezgetala . . . In bolj ko je bilo solnce gorko, večkrat je prišet Lišček iz hleva, in Pavle jih je kar zavidal, da smejo tudi drugi gledati njegovega Liščka.

„Lišček je naš“, jim je rekel, a drugi se niso menili za to.

Brakov ded so bili izkušeni konjerejec . . . Tudi njim je bil povšeči Lišček.

Kadar je skakal po dvorišču, so prikimali zadovoljno in pravili:

„Ta pa ta, kako lep korak ima . . .!“

Pavle se je zelo bal za Liščka; rajši bi bil dal nevemkaj kot Liščka. V šoli so čitali basen: Koliko stoji mlado žrebe? . . . Kaj, ko bi tudi k

njim prišel volk po Liščka? Brez dvoma bi sicer tudi Kara pokazala desno kopito volku v čelo, da bi se kot mrtev zgrudil na tla, a kaj — ko bi ne bilo Kare zraven? To je Pavleta zelo skrbelo, in celo v sanjah se mu je parkrat pritaknilo o Liščku in o volku. Včasih so pravili, da ciganje radi kradejo otroke in žrebeta. Tudi to je delalo Pavletu mnogo skrbi. Včasih so prišli ciganje skozi vas, in Pavle kar ni mogel pozabiti, da ciganje tudi kradejo žrebeta. Sam ni vedel, kaj bi storil, ko bi se kdo drznil kaj žalega storiti Liščku. Kadar je bil Lišček posebno dobre volje, so ga ometavali otroci s palicami, da bi ga razdražili. Kakó se je smilil takrat Pavletu! Kaj šele, če bi ga vzeli ciganje, da bi pri njih stradal in hodil po daljnem svetu in nosil tovore, nazadnje pa bi ga ciganje prodali kdove kam v tujo deželo. A vse se je izšlo srečno; ni prišel volk niti ciganje ga niso vzeli. Sosedje so pa trdili:

„Lepa živina ta Lišček . . !“

Spomladi je bilo. Kara se je pasla na travi pred hišo, krog nje je pa skakal Lišček, ki je postajal že dostojen konj. Pavle kar ni mogel pojmiti, kako lepo bi bilo, ko bi bil Lišček vprežen. Jezditi na njem, že to je lepo, a ko bi stal Lišček vprežen z velikim komatom pred vozom, ah, to bi bilo šele neizrečeno lepo. Misлил je, da ž njim vred doraste tudi Lišček, in da on bo nekoč vozaril ž njim. Seveda mu bo težko dobiti par . . .

Takrat je pa pripeljal sosed Borak tujega moža, velikih brk in s kučmo na glavi. Rekli so, da je kupec

Pri Brakovih je bilo nekaj časa sem nekaj žalostno in otožno. Gospodar je hodil tiho in zamišljeno, ded so posedali pred hišo in pokašljevali, mati so pa tiho opravljali svoja dela. Pavle je slišal le parkrat, ko so oče pravili: „Moral bo iti, ni drugače . . .“

Tistega jutra je torej prišel kupec z mešetarjem Borakom. Lišček, ki je hodil po dvorišču, je dvignil glavo in pobegnil, kot bi slutil, kaj se bliža . . . Takrat ga pa je mešetar Borak pohvalil kupcu:

„Nujte, to je živinica!“

Kupcu je Lišček menda res ugajal, kajti pokimal je veselo zadovoljen.

Ded, ki so sedeli pred hišo in pazili na konjiča, so moža trdo pogledali.

Pavle pa je hodil z bičem gori in doli in zdajpazdaj počil, da je splašil Liščka, ki se je poka zelo bal. Pavle je pogledal moža in se zbal za Liščka . . .

Moža sta odšla v hišo . . .

Ded pred hišo so pa nemirno pokašljevali, in Pavletu se je zdelo, da so si otrli nekaj iz očesa . . .

Kmalu so prišli iz hiše: oče, kupec, mešetar in mati.

Hišni gospodar se je počehljal za ušesi, kot vsak, ki se pomišlja . . .

„Ná, mali, ná, ná!“ jel je Brak klicati žrebička, in Lišček je res prišel bliže.

Brak ga je prijel za uzdo, in konjski kupec mu je zmeril visočino, dolžino, pa pogledal na zobe, privzdignil mu vse štiri noge in mu pregledal kopita, nazadnje pa mu premeril še prsi. Mešetar je cel čas hvalil Liščka z različnimi lepimi besedami:

„Dobra živina je to; jaz ga poznam, kar je na svetu; lep konj bo to, da mu bo težko najti para . . .“

Pavle se je bil pritisnil k staremu očetu in jezno gledal kupca, ki je neusmiljeno odpiral Liščku gobec in mu gledal na zobe. Kobila Kara je stala blizu, a se ni dosti menila za vse in posegla tupatam po kaki travi. Pavle se je spomnil na ono kobilo, o kateri so čitali v šoli . . . Ded so gledali neprestano Liščka in parkrat zamrmrali:

„Škoda ga je . . .“

Pavletu pa niti v glavo ni prišlo, da bi mogel kdo prodati tako žival, kot je Lišček.

Mati so stali na pragu in gledali . . .

A možje so se že botali . . .

„Osemdeset“, vpil je Borak in vlekel z eno roko kupca z drugo pa Braka.

„Ni mogoče“, je rekel kupec.

„Za toliko ga ne dam“, je rekel Brak.

Pa je stopil mešetar in nekaj natihoma povedal kupcu na uho . . .

„Naj bo, konj se mi dopade“, je rekel kupec.

Brak je pomislil . . .

„Ne zavrzi se“, opomnili so ded na klopi.

„Po ceni ga ne daj“, rekli so mati na pragu.

Pavle se je pa spustil v jok. Liščka prodajajo . . . Na poti so se zbrali vsi vaški otroci: vsi tisti, ki so nekdaj dražili Liščka, ki so ž njim letali in igrali, vsi, ki so ga imeli radi, vsi so gledali in poslušali. Celo sosedeje so prišli pomagat pri kupčiji.

„Vsak malo odnehajta“, so začeli, „in kupčija je sklenjena“. Vsi so gladili Liščka, gledali lepo žival in ga hvalili. Lišček je stal sredi kupcev popolnoma miren, ponosen in čil in z nekako bistrimi očmi je gledal može okoli sebe. Pavle se je pa pritisnil k dedu in jokal na glas in tudi mati si je potem začela brisati solze. On si ni mogel misliti . . . Lišček mora tako mlad od doma, od dobrih ljudi, od Kare, med ptuje ljudi, kjer ga čaka kdové kaj . . . To ga je bolelo.

Med tem je Brak premišljeval, kaj naj stori, možje so pa precenjevali Liščka.

„Naj bo“, je rekel gospodar in kupec je udaril s pomočjo mešetarja v roko gospodarju.

„Nikar ne jokaj, Pavle“, rekli so ded in si sami otrli nekaj iz očesa... Otroci so obstopili Liščka... Lišček je prodan, ni več Brakov, ampak ptujega kupca last...

Lišček je veselo zarezgetal...

„Tako... Zadnjič!“ opomnili so ded in pogladili Liščka po gladki koži. Tudi kara se je približala, kot da je ponosna na svoje mlado... Mati so prinesli iz hiše par skorij, in Lišček jih je pohrustal z velikim veseljem in se gosposko priklanjal gospodinji... Otroci so stali okoli Liščka, na katerem je sedel Pavle solznih oči, in vsem se je zdelo inako, ko so videli, da mora Lišček z doma... Pavle se je spustil v nov jok. Mislil je, da bo nekdanj vozaril z Liščkom, s tem lepim konjem, a zdaj je vse proč. Bog ve, kaj bo moral vse prestat pri tujih ljudeh ubogi Lišček?

„Nikar ne jokaj!“ rekó ded, „saj bi ne bil vedno tako lep.“ Zraven pa tiho pristavijo:

„Eh, ljubi Bog, da je moralo tako priti...“

Otroci so medtem ponujali Liščku sladkorja in kruha.

Možje so prišli iz hiše.

Ded so vzeli Pavleta z Liščka, in tuji kupec je prijel za uzdo... Parkrat je prepeljal žrebe po dvorišču, gledal mu pod noge in medtem tudi z bičem parkrat zadel Liščka... Lišček je vselej zbegano skočil, kot da čuti, da ni v domačih, ampak v tujih rokah. Ded so sedli zopet na klop in držali jokajočega Pavleta, mati so si brisali solze na pragu, oče so stali pa zamišljeni z rokami v žepu, mešetar in sosedje so se pa veselo smejali. Otroci so se razpršili...

„Dijó“, zavpil je kupec in je zletel z Liščkom po vasi — proti glavni cesti.

„Eh, da si ga dal!“ vzdihnilo so ded.

„Naj bi bil še pri hiši“, opomnili so mati.

Kara se je vrnila past na vrt za hišo.

Pavle je jokal in gledal na cesto. Mislil je, da bi bil vsaj Lišček toliko pameten, da bi ušel in prišel nazaj. Smilil se mu je neizreceno. Sosedje in otroci so se skoraj razšli. Brak pa je postal, zamišljeno gledal za kupcem, potem pa odšel v hišo.

„Dobra kupčija je bila; bil sem vedno te misli, da bo“, opomnil je mešetar, sažgal pipo in odšel.

I. E. Rubin.

